

บทที่ 4

ประชากร เชื้อชาติ ภาษาและพรมแดน (Population, Race, Language and Boundary)

4.1 วัตถุประสงค์

- 4.1.1 เพื่อให้นักศึกษาอธิบายลักษณะของประชาชนในทวีปยุโรปได้
- 4.1.2 เพื่อให้นักศึกษาจำแนกเชื้อชาติของประชากรในทวีปยุโรปแต่ละเชื้อชาติได้
- 4.1.3 เพื่อให้นักศึกษาระบุและจำแนกภาษาในทวีปยุโรปได้
- 4.1.4 เพื่อให้นักศึกษาบอกถึงศาสนาที่สำคัญในทวีปยุโรปได้
- 4.1.5 เพื่อให้นักศึกษาเปรียบเทียบศาสนาแต่ละประเภทในทวีปยุโรปได้

4.2 เนื้อหาสำคัญ

การกระจายและความหนาแน่นของประชากร แหล่งที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดของทวีปยุโรป ได้แก่ ย่านอุตสาหกรรมมีหนาแน่นบริเวณภาคกลาง ภาคตะวันตกของทวีปภาคกลางและภาคใต้ของเกาะบริเตนใหญ่ ภาคกลางของเยอรมนีนับเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ทั้งแร่ธาตุและดิน บริเวณที่มีประชากรเบาบาง ได้แก่ บริเวณภูเขาสูง ๆ คุณภาพดินไม่ดีพื้นที่ไม่เหมาะสมในการเพาะปลูกประชากร จึงอาศัยอยู่น้อย ประชากรในทวีปยุโรปได้รับการศึกษาสูง มีมาตรฐานการครองชีพสูง อัตราการเพิ่มของประชากรมีน้อยเพราะใช้วิธีชะลอการเกิด

การอพยพโยกย้ายของประชากร ในทวีปยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรอยู่บ่อย การโยกย้ายมีทั้งการโยกย้ายชั่วคราวและโยกย้ายถาวร การอพยพโยกย้ายของประชากรในยุโรปมีสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ

1. สาเหตุทางด้านการเมือง เป็นเรื่องนโยบายของรัฐบาลที่จะระบายพลเมืองให้ออกนอกประเทศหรือชักจูงให้เข้ามาลงทุน

2. สาเหตุทางด้านศาสนา ผู้ที่มีความขัดแย้งทางศาสนาอาจอพยพไปตั้งถิ่นฐานของตนเองขึ้นใหม่

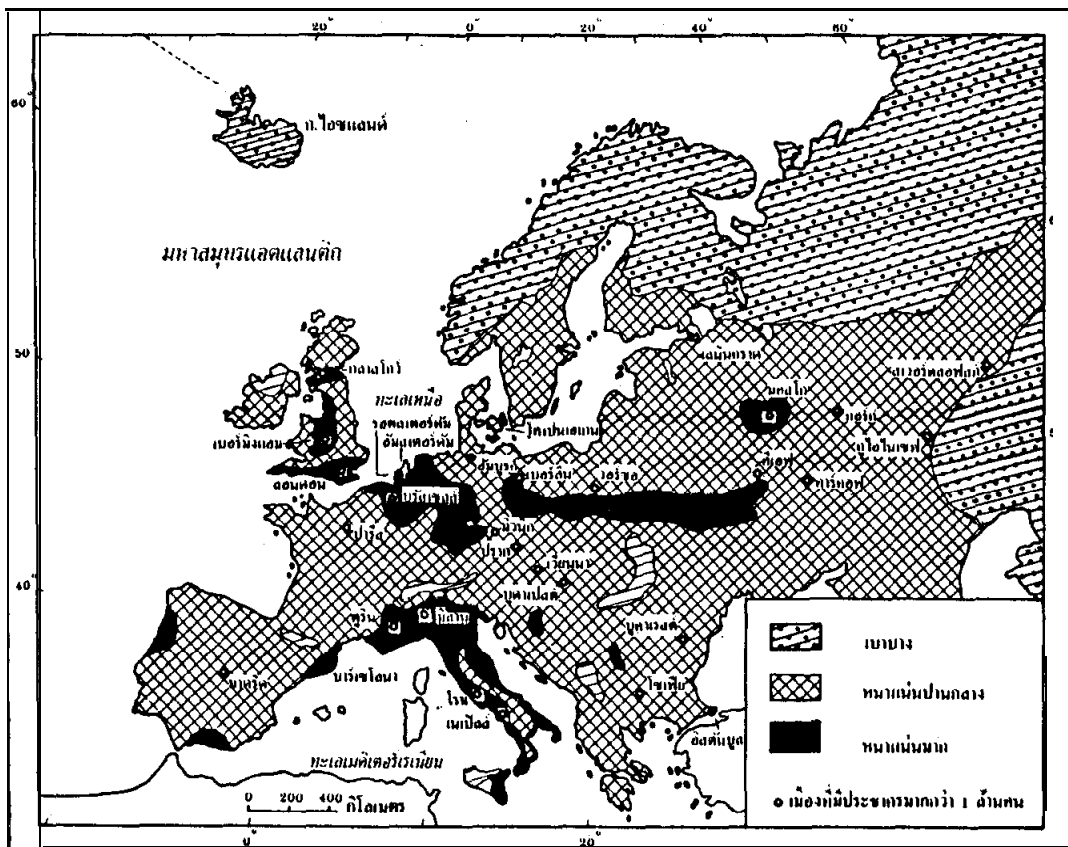
3. สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ มีการแสวงหางานใหม่ เมื่อที่เก่าประกอบอาชีพฝืดเคือง

เชื้อชาติ (Race) แบ่งออกเป็น 3 พวกใหญ่ตามลักษณะรูปร่าง และสีผิว คือ

1. พวกชาวเขาแอลป์ส (Alpine) มีรูปร่างสูงปานกลาง แข็งแรง กระโหลกศีรษะกว้างกลม ผิวค่อนข้างคล้ำ อาศัยอยู่ในเขตที่ราบสูงภาคกลาง และที่ราบสูงภาคตะวันออกของทวีปยุโรป

2. พวกนอร์ดิก (Nordic or Northmen or Viking) มีรูปร่างสูงใหญ่ ผิวขาว ผมหสีทอง ตาสีฟ้า กระโหลกศีรษะยาวรี มีความกล้าหาญ

3. พวกเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean) มีรูปร่างเล็ก เตี้ย เพรียว ผมหและตาสีดำ ผิวสีน้ำตาลคล้ำ อาศัยอยู่ทางภาคใต้ของทวีปยุโรปบริเวณคาบสมุทรไอบีเรีย

แผนที่แสดงการกระจายประชากรของทวีปยุโรป

กลุ่มชนย่อย มีปะปนอยู่หลายบริเวณ แต่ละแห่งไม่มากนักประกอบด้วย

1. พวกมองโกเลียน ได้อพยพเข้าไปอยู่ตอนเหนือสุดของประเทศนอร์เว สวีเดน และฟินแลนด์ รู้จักกันในนามพวก แลปป์ และฟินน์ มีอาชีพเลี้ยงสัตว์
2. พวกมัวร์ สืบเชื้อสายผสมระหว่างอาหรับและนิโกร
3. พวกเติร์ก อาศัยอยู่ในคาบสมุทรบอลข่านด้านตะวันออกมาจากตุรกี

ภาษา (Language)

ภาษาส่วนใหญ่ใช้อินโดยูโรเปียน (Indo – European) อินโดอารยัน (Indo – Aryan) หรืออินโดเยอรมนิก (Indo – Germanic) ภาษานี้แบ่งเป็นกลุ่มภาษาต่าง ๆ อีกหลายกลุ่มที่สำคัญได้แก่

- 1) กลุ่มภาษาเซลติก (Celtic) เป็นภาษาที่ใช้กันในยุโรปตะวันตก
- 2) กลุ่มภาษาโรมานซ์ (Romance) เป็นภาษาที่พูดกันมากทางยุโรปตะวันตก ยุโรปใต้และยุโรปตะวันออก ภาษานี้มีกำเนิดจากภาษาลาติน (Latin) เป็นภาษาที่ไพเราะและเก๋ไก๋
- 3) กลุ่มภาษาเยอรมัน (Germanic หรือ Teutonic) เป็นภาษาหลักของยุโรป
- 4) กลุ่มภาษาสลาฟ (Slavic) ใช้พูดกันทางตะวันออกของยุโรป โดยเฉพาะที่ไซบีเรียรัสเซีย
- 5) กลุ่มภาษาดาลัสสิก (Classical) เป็นกลุ่มภาษาย่อยที่มีรากศัพท์ แตกต่างกับภาษาอื่น ๆ ได้แก่ ภาษากรีก
- 6) กลุ่มภาษาอื่น (Others) เป็นภาษาอื่นนอกจากอินโดยูโรเปียน เรียกว่า “Non – Indo – European Languages”

ศาสนา (Religion)

ในทวีปยุโรปไม่ได้เป็นแหล่งกำเนิดของศาสนา แต่เป็นเขตที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาอื่น โดยเฉพาะศาสนาคริสต์ เป็นศาสนาที่แพร่หลายเข้ามาในยุโรป และมีประชากรนับถือกันมาก

1. ศาสนาคริสต์ แบ่งออกเป็น 3 นิกาย คือ
  - 1.1 นิกายโรมันคาทอลิก
  - 1.2 นิกายกรีก
  - 1.3 นิกายโปรเตสแตนต์

2. ศาสนาอิสลาม (Islam) มีแนวปฏิบัติคล้ายศาสนาคริสต์ ชาวอิสลามถือว่าพระคัมภีร์กุระอานเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ ศาสนานี้มี 2 นิกาย คือ

2.1 นิกายสุหนี่ (Sunnites) พวกนี้ยึดในคำสอนเดิมของพระมะหะหมัด

2.2 นิกายชีอิต (Shi'ite) ไทยเรียกลัทธิเจ้าเซน เชื่อพิธีการต่าง ๆ เช่น ลูฟไฟด็อก นับถือมากในดินแดนยุโรปทั่วไป

3. ศาสนายิว (Judaisms) เป็นศาสนาของพวกยิวที่ตั้งถิ่นฐานกระจายทั่วไปในทวีปยุโรป นับถือพระเจ้าองค์เดียวคือ พระยะโฮวาเจ้า เหมือนศาสนาคริสต์ ปัจจุบันประชาชนในประเทศอิสราเอล นับถือศาสนานี้มาก

การแบ่งเขตประเทศและรัฐต่าง ๆ ในยุโรป

ทวีปยุโรปภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 แล้วได้มีการรวบรวมและแบ่งแยกประเทศออกจากอาณานิคมเดิม จัดระบบการปกครองแบบต่าง ๆ ตามความนิยม ยุโรปตะวันตกส่วนมากปกครองแบบประชาธิปไตย และแบบสาธารณรัฐ ทางยุโรปตะวันออกจัดการปกครองแบบสังคมนิยม และคอมมิวนิสต์

การจัดแบ่งพรมแดนของประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ทำให้มีเส้นพรมแดนมากกว่าทวีปอื่นใดในโลก การที่มีประเทศมากมายในพื้นที่ไม่กว้างนัก ย่อมมีผลดี และผลเสียปนกันไป

ผลดี — มีคนจากภายนอกเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวเพื่อดูความแตกต่างของขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาของยุโรป ซึ่งไม่มีที่ทวีปอื่น

— มีการแข่งขันกันในการผลิต และประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่

ผลเสีย — ทำให้มีขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาที่แตกต่างกัน อันเป็นอุปสรรคต่อการปกครอง

— ทำให้เกิดการขัดแย้งทางการเมืองจนเกิดสงครามขึ้นได้

— ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจในการสำรวจทรัพยากร การค้า การขนส่ง ที่ข้ามพรมแดน

ทวีปยุโรปคงเป็นผู้นำในเรื่องการอุตสาหกรรม การค้าระหว่างทวีป ตลอดจนการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะประเทศต่าง ๆ ได้พยายามร่วมมือกันดำเนินการโดยจัดกลุ่มตลาดร่วม กลุ่มการค้าเสรี เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สำหรับทางด้านการเมืองมีการรวมกลุ่มร่วมมือกันประเทศ ทำสนธิสัญญาร่วมกันป้องกันศัตรูภายนอก เช่น องค์การเนโท สนธิสัญญาอวเซอร์

4.3 สรุป

ทวีปยุโรปนับว่ามีประชากรหนาแน่นที่สุด มีประชากรมากเป็นอันดับสองของโลก รองจากทวีปเอเชีย ประชากรจะอาศัยอยู่หนาแน่นในเขตที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมมีภูมิอากาศเหมาะสม

เขตประชากรหนาแน่นในยุโรป

1. บริเวณแหล่งถ่านหินในบริเวณใหญ่ และเขตรอบ ๆ กรุงลอนดอน
2. เขตประชากรหนาแน่นเป็นแนวติดต่อกันจากทางเหนือของฝรั่งเศสผ่านทางที่ราบใหญ่ของยุโรปเข้าไปสู่ทางด้านตะวันตกของแคว้นยูเครนในสหภาพโซเวียต
3. ตามแนวลุ่มแม่น้ำไรน์
4. บริเวณที่ราบตอนเหนือของอิตาลีและเขตทะเลสาบในสวีเดน บริเวณนี้มีประชากรหนาแน่นเป็นเขตเล็ก ๆ

นอกจากนี้ยังมีเมืองขนาดใหญ่อีกหลายเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความหนาแน่นของประชากรชาวยุโรปมากกว่าร้อยละ 50 อาศัยอยู่ในเขตเมือง และการเคลื่อนไหวของประชากรมีแนวโน้มอพยพจากชนบทมาสู่เมืองมากขึ้น

เขตประชากรเบาบาง

1. บริเวณเหนือสุดของทวีปที่มีอากาศหนาวเย็นเกือบตลอดปี
2. บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปซึ่งอยู่ทางเหนือของทะเลแคสเปียน มีภูมิอากาศแห้งแล้ง
3. บริเวณภูเขาสูงและที่ราบสูงในภาคกลางและภาคใต้ของทวีปบางแห่งมีภูมิอากาศหนาวเย็น และสภาพของพื้นที่ลาดชัน เป็นการยากลำบากในการตั้งถิ่นฐาน

เชื้อชาติ ประชากรของทวีปยุโรปมีการปะปนกันในด้านเชื้อชาติมากทวีปหนึ่ง แม้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นชาติพันธุ์คอเคซอยด์ แต่มีลักษณะแตกต่างกันแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. พวกเมดิเตอร์เรเนียน
2. พวกอัลไพน์
3. พวกนอร์ดิก

นอกจากสามพวกนี้และพวกเชื้อสายผสมแล้ว ยังมีชนกลุ่มน้อยที่มีเชื้อสายอื่น เช่น พวกแลปป์ อาศัยอยู่ทางภาคเหนือสุดของทวีปเป็นเชื้อสายมองโกลอยด์ พวกฟินน์ใน

ฟินแลนด์ พวกบัลการ์ในบัลแกเรีย พวกแมกยาร์ ในฮังการี พวกมัวร์ในสเปน และพวกเตอร์ก ในบริเวณคาบสมุทรบอลข่าน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาษาที่ใช้ในทวีปยุโรปไม่ได้บอกถึงเชื้อชาติของประชากรและแต่ละประเทศมักจะใช้หลายภาษา เช่น ในสวิสเซอร์แลนด์ใช้ภาษาราชการถึง 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาอิตาลี และภาษาโรมานซ์ เซโกสโลวะเกียใช้ภาษาเชค และภาษาสโลวัค

ภาษา ร้อยละ 90 เป็นภาษาที่อยู่ในกลุ่มภาษาที่เรียกว่า “อินโดเยอรมานิก” หรือ “อารยัน” ซึ่งแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มภาษาโรมานซ์
2. กลุ่มภาษาตีวโตนิค
3. กลุ่มภาษาสลาฟ

นอกจากนี้ยังมีภาษาอื่น ๆ อีก แต่อยู่นอกกลุ่มภาษาอารยัน ได้แก่ ภาษาบาสก์ ใช้พูดในแถบตะวันตกของเทือกเขาปิเรนีส ภาษาซามอยด์ ภาษาฟินนิช ภาษาแมกยาร์ ภาษาเอสโตเนีย และภาษาเตอร์ก

ศาสนา ศาสนาที่ชาวยุโรปส่วนใหญ่นับถือ คือ ศาสนาคริสต์ ซึ่งแบ่งเป็นนิกายใหญ่ ๆ 3 นิกาย และมีส่วนสัมพันธ์กับกลุ่มภาษาที่ใช้ด้วย ได้แก่

1. นิกายโรมันแคธอลิก
2. นิกายโปรเตสแตนท์
3. นิกายออร์ทอดอกซ์

นอกจากนี้ ก็มีศาสนาอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่นับถือของชนกลุ่มน้อย เช่น ศาสนายิว ศาสนาอิสลาม

4.4 ศัพท์สำคัญ

4.4.1 การอพยพโยกย้ายของประชากร คือ การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรมีทั้งการโยกย้ายชั่วคราวและโยกย้ายถาวร ประชากรอาจจะโยกย้ายภายในประเทศ หรือระหว่างประเทศก็ได้ ตัวอย่างการโยกย้ายระหว่างประเทศในทวีปยุโรป คือ ประเทศออสเตรีย ประชากรรุ่นหนุ่มสาวจะไปหางานทำในประเทศเยอรมนี สวิต และอิตาลี การโยกย้ายแบบนี้

ไม่ใช่ถาวร โดยทำหนังสือเดินทางแบบเข้าไปท่องเที่ยวถึงกำหนดเวลาก็ตีเดินทางกลับ การโยกย้ายภายในประเทศมีทุกประเทศซึ่งปฏิบัติกันทั่วไป

4.4.2 “Islam” คือศาสนาอิสลามซึ่งมีแนวปฏิบัติคล้ายศาสนาคริสต์ ชาวอิสลามถือกันว่า พระคัมภีร์กุระอานเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ มีพระธรรมคำสอนบทสวดมนต์ พิธีปฏิบัติศาสนกิจ และพระโอวาทของพระศาสดา

4.5 แนวคำถาม

1. การกระจายและความหนาแน่นของประชาชนส่วนมากจะพบตามจุดไหนของทวีปยุโรป ?
  - 1) ย่านที่เจริญทางด้านเทคโนโลยี
  - 2) ย่านชายฝั่งทะเลและมหาสมุทร
  - 3) ย่านอุตสาหกรรม
  - 4) ย่านภูเขาและเทือกเขา
2. การอพยพโยกย้ายของประชากรสืบเนื่องจากสาเหตุใด ?
  - 1) ด้านการเมือง
  - 2) ด้านศาสนา
  - 3) ด้านเศรษฐกิจ
  - 4) จากเหตุผลทุกข้อประกอบกัน
3. เชื้อชาติที่สำคัญของทวีปยุโรปจำแนกได้พวกใหญ่ ๆ กี่พวก ?
  - 1) 3 พวก
  - 2) 4 พวก
  - 3) 5 พวก
  - 4) 6 พวก
4. ภาษาส่วนใหญ่ที่ใช้ในทวีปยุโรปได้แก่ภาษาอะไร ?
  - 1) Celtic
  - 2) Classical
  - 3) English
  - 4) Indo-European
5. ศาสนาสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทวีปยุโรปคือศาสนาในข้อใด ?
  - 1) ศาสนาคริสต์
  - 2) ศาสนาอิสลาม
  - 3) ศาสนายิว
  - 4) ศาสนาเซน